

ESIOPETUKSEN TOIMINTASUUNNITELMA TOIMIKAUSI 2023 - 2024

1. Esiopetusyksikkö / Haimoon esiopetus / Reppulit

2.1 Esiopetuksen opetus- ja oppimisjärjestelyt Esiopetuksen toiminta-ajat ja lomat

Syyslukukausi 10.8.-22.12.2023 (91 työpäivää)

aloitus 10.8.2023 (torstai)

syysloma 16.10.-20.10.2023 (vko 42)

itsenäisyyspäivä 6.12.2023 (keskiviikko)

joululoma 23.12.2023-5.1.2024

Kevätlukukausi 8.1.-1.6.2024 (97 työpäivää)

aloitus 8.1.2024 (maanantai)

talviloma 19.2.-23.2.2024 (vko 8)

päätjäispäivä 31.5.2024

Haimoon esikoulussa esiopetusaika on klo 8.30 – 12.30

2.2 Esiopetusryhmien rakenne, oppimisympäristö, mahdolliset painotukset

Haimoon esiopetuksessa on 13 esikoululaista, joista kolme osallistuu vain esiopetukseen. Haimoon esiopetuksessa on yksi varhaiskasvatuksen opettaja ja yksi varhaiskasvatuksen lastenhoitaja. Ryhmässä on käytettävissä myös päiväkodin talousapulainen esiopetus aikana.

2.3 Varhaiskasvatuksen pedagogisten painotusten toteuttaminen esiopetuksessa

Haimoon esiopetuksen pedagogiset painotukset liittyvät leikin ja liikkumisen pedagogiseen merkitykseen, osallisuuden lisäämiseen, leops prosessiin, yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon. Pedagogisia painotuksia toteutetaan esiopetuksessa päivittäin ja niiden yksityiskohtaisempaa toteuttamista on kirjattu esiopetusryhmän tiimisopimukseen.

2.4 Esiopetuslasten kanssa tehdään pedagogisia retkiä Vihdin kunnan alueella.

Esiopetuksen kevätretki 2024 tehdään Uudenmaan alueella.

3. ARVIOINTI

Esiopetuksen laatua arvioidaan yksilötasolla, yksikkötasolla ja järjestäjä tasolla. Arviointi indikaattorit eri tasoille valikoituvat Karvin laadun indikaattoreista, eli laatumittareista varhaiskasvatuspäällikön johdolla varhaiskasvatuksen johtoryhmässä. Arvioinnista saatua tietoa käytetään esiopetuksen toiminnan ja sisällön kehittämiseen kaikilla arvioinnin tasoilla.

Yksilötasolla arvioidaan lapsen osallisuutta suhteessa omaan esiopetuksen oppimissuunnitelmaan ja lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman tavoitteiden toteutumista. Yhteisesti sovittuina toimintatapoina käytetään toleranssiympyrää, erilaisia kartoituksia sekä opettajan ja lapsen yhdessä tekemää arviointia lapsen omasta oppimisesta.

Yksikkötasolla arvioidaan ryhmän toimintasuunnitelman ja yksikön esiopetussuunnitelman tavoitteiden toteutumista.

Järjestäjätasolla arvioidaan varhaiskasvatuksen pedagogisten painopistealueiden toteutumista sekä tehdään varhaiskasvatuksen asiakkaille asiakastyytyväisyyskysely, joka toinen vuosi.

Lisäksi arviointimenetelminä käytössä ovat toleranssiympyrä, sosiogrammi ja läheisyyden kehä.

Esiopetukseen osallistunut lapsi saa esiopetuksen opetussuunnitelmaa perusteiden mukaisen osallistumistodistuksen.

4. OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA

4.1. arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista (kirjaa tähän lasten määrä, yhteistyötoimijatahot, mikä on tarve opiskeluhoollon palveluista)

Haimoon esikoulussa on 13 esiopetuslasta. Yhteistyötoimijatahoina ovat koulukuraattori (tarve 38 tuntia) koulupsykologi (tarve 8 tuntia) ja neuvolaterveydenhoitaja (tarve 2 tuntia).

Tehostetussa tuessa on alle viisi lasta ja erityisessä tuessa on alle viisi lasta.

Yksikön opiskeluhoitoryhmään kuuluvat yksikön henkilökunta, alueellinen varhaiskasvatuksen erityisopettaja Johanna Vire, neuvolaterveydenhoitaja, psykologi Sena Vainikka ja koulukuraattori Piia Mäntymäki. Tarvittaessa opiskeluhoitoryhmä kutsuu koolle muita asiantuntijoita.

Opiskeluhoitoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä, että yksilökohtaisena opiskeluhoitona. Yhteisöllisen opiskeluhoitotyön tukena on Vihdin kunnan opiskeluhoollon ohjausryhmä. Opiskeluhoollon tarpeet nousevat lasten ja perheiden tilanteista sekä tarpeista. Yksikkökohtainen opiskeluhoitoryhmä vastaa esiopetuksen opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista.

4.2. päiväkotiyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi

Yhteisenä teemana esiopetuksessa on toimintakaudelle 2023-2024 yhteisöllisyys ja tunnetaidot. Varhaiskasvatuksen tavoitteet ja konkreettiset toimenpiteet:

- jokaisella lapsella on kaveri
- psykologinen turvallisuus

Varhaiskasvatusyksikössä toimii yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä, joka kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa. Aiheet yhteisöllisiin opiskeluhoitoryhmän tapaamisiin nousevat esiopetuksen ilmiöistä ja tarpeista.

Päiväkodinjohtaja johtaa opiskeluhoitoryhmää ja toimii myös koollekutsujana.

Jokaisen varhaiskasvatusyhteisössä työskentelevän velvollisuus on seurata fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin ja turvallisuuden toteutumista. Huolen herätessä työntekijä tuo asian esihenkilön tietoon, joka vie asiaa eteenpäin yhteisöllisessä opiskeluhoitotyössä.

Yksikön toimenpiteet: Haimoon esikoulussa toiminta on suunniteltu niin, että jokaisella lapsella on kaveri ja jokaisen lapsen psykologisesta turvallisuudesta huolehditaan. Keväällä ja syksyllä lapsille tehdään sosiogrammit ja henkilöstölle läheisyyden kehä. Edellä mainituista työvälineistä saatuja tuloksia käytetään toiminnan kehittämiseen ja esiopetuslasten hyvinvoinnin vahvistamiseen.

4.3. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoito)

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan yksittäisille opiskelijoille annettavia koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä monialaista yksilökohtaista opiskeluhoitoa. Opettajat ovat avainhenkilöitä opiskelijan tuen tarpeen tunnistamisessa. Opettajan näkökulmaa tarvitaan myös tilanteen tarkemmassa

selvittelyssä sekä tuen suunnittelussa ja järjestämisessä. Opiskeluhuollolla tarkoitetaan oppilaan ja opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa.

Yksittäisen opiskelijan tai tietyn opiskelijaryhmän opiskeluhuollollisen tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhuollon palvelujen järjestämiseen liittyvät asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan, tai, ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella.

Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Alueellinen varhaiskasvatuksen erityisopettaja tai varhaiskasvatuksen opettaja toimii pääsääntöisesti koollekutsujana. Ryhmän kokoaja voi olla myös muu opiskeluhuollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu, esim. terveydenhoitaja.

Toisin siis kuin pedagoginen ja oppimisen tuki, yksilökohtainen opiskeluhuolto perustuu aina vapaaehtoisuuteen ja edellyttää oppilaan/opiskelijan tai tarvittaessa huoltajan suostumusta.

Oppilaan näkemykset huomioidaan häntä koskevissa asioissa iän ja kehitystason mukaisesti. Yksilökohtaisen opiskeluhoitoryhmän tehtävänä on lapsen kehityksen, hyvinvoinnin ja oppimisen seuraaminen ja edistäminen sekä tukitoimien suunnitteleminen.

Yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan oppilashuoltokertomus, jonka kirjaa pääsääntöisesti varhaiskasvatuksen opettaja. Oppilashuoltokertomuksen säilyttää päiväkodin johtaja lukitussa kaapissa.

Oppilashuoltokertomuksesta siirretään kouluun huoltajien luvalla erilliseen lupakaavakkeeseen kirjatut asiakirjat. Päiväkodin johtaja vastaa asiakirjojen siirrosta tulevaan kouluun / esiopetuspaikkaan. Päiväkodin johtaja arkistoi jäljennöksen siirtoluvasta sekä mahdollisesti siirtämättömät oppilashuoltokertomukset.

Huoltaja huolehtii esioppilaan erityisruokavaliotarpeen ilmoittamisesta Vihdin kunnan ohjeistuksen mukaisesti. Päiväkotilapselle, oppilaalle ja opiskelijalle tarjotaan sairauden vaatima erityisruokavalio. Lääkärintodistus vaaditaan, kun kyse on ruokavaliohoitoisesta sairaudesta.

Esioppilaan tarvitsema lääkehoito toteutetaan Vihdin kunnan lääkehoitosuunnitelman /ohjeistuksen mukaisesti. Lapselle laaditaan lääkehoitosuunnitelma.

4.4. yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä päiväkodissa työskentelevien ammattilaisten ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Opiskeluhuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä ja koko yhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhuoltona. Yhteisölliset opiskeluhoitoryhmät kokoontuvat vähintään kaksi kertaa vuodessa.

Ryhmäkohtaiset pedagogiset työryhmät kokoontuvat vähintään kaksi kertaa vuodessa. Pedagogiseen työryhmään osallistuvat ryhmän varhaiskasvatuksen opettaja, alueellinen varhaiskasvatuksen erityisopettaja, päiväkodinjohtaja ja halutessaan lapsen huoltaja.

Vihdissä opiskeluhoitotyö perustuu yhteistyötä toteuttavien henkilöiden ja tahojen keskinäiseen luottamukseen ja ammatillisuuteen. Yhteistyö huoltajien kanssa rakentuu kuulemiseen, kunnioitukseen, luottamukseen ja dialogiin. Opiskeluhoitopalvelujen tulee olla tasavertaisesti jokaisen oppilashuoltopalveluja tarvitsevan esioppilaan, huoltajien ja esiopetushenkilöstön käytettävissä.

Sekä yhteisöllisen että yksilökohtaisen opiskeluhuollon toteuttamisesta sovitaan huoltajien kanssa ja lasta kuullen. Varhaiskasvatusyksikkö tiedottaa huoltajille opiskeluhuollon periaatteista ja menettelytavoista toimikauden alkaessa.

Esiopetuksen vanhempainillassa huoltajille kerrotaan:

- opiskeluhuollon käytänteistä esiopetusvuoden aikana.
- esiopetusyksikön monialaisen opiskeluhoitotyön toteuttajat
- opiskeluhoitotyön aikataulu esiopetusvuoden aikana. Ennalta sovittujen kokouspäivien lisäksi monialaisen yhteistyön toteuttajat voidaan kutsua koolle tarvittaessa.

Tarvittaessa esiopetuksessa tehdään yhteistyötä sosiaali- ja terveystalveluiden eri tahojen kanssa.

4.5. suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Kiusaaminen voidaan ymmärtää monella tavalla ja ilmiöstä on olemassa erilaisia määritelmiä. Yleisesti kiusaamisella tarkoitetaan sitä, että joku oppilas/opiskelija joutuu yhden tai useamman muun lapsen tai nuoren toistuvan loukkaamisen, vahingoittamisen ja/tai syrjijmisen kohteeksi pystymättä puolustautumaan tai vaikuttamaan saamaansa kohteluun.

Kiusaaminen voi olla esimerkiksi tönimistä, lyömistä, haukkumista ja pilkkaamista, yksin jättämistä, ilkeitä puheita takanapäin tai mitä tahansa sellaista toimintaa, jolla pyritään vahingoittamaan tai loukkaamaan toista. Se merkitsee usein myös uhrin eristämistä luokan, ryhmän tai virtuaaliryhmän sosiaalisesta kanssakäymisestä. Kiusaamistilanne ei ole koskaan tasa-arvoisten ja yhtä voimakkaiden nahistelua, vaan kiusattu on alakynnessä ja puolustuskyvytön suhteessa kiusajaan.

Riidat ja erimielisyydet eroavat kiusaamisesta siinä, että ne ovat usein hetkellisiä, eikä niiden kohteeksi joudu jatkuvasti yksi ja sama oppilas. (MLL 2021)

Korostamme varhaista puuttumista, myös pieniin asioihin, sekä hyviä kaveritaitoja. Toiminnassa keskeistä on huomata hyvä ja kaunis käytös. Kaikilla aikuisilla on velvollisuus puuttua aina havaitsemaansa epäasialliseen käytökseen.

Vihdin varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa ristiriitojen ratkaisu tapahtuu MiniVerson eli sovittelun avulla. Henkilöstö perehdytetään MiniVerson käyttöön 2023-2024 toimintakauden aikana. Jokaisen työntekijän tulee tietää riitojen sovittelun periaatteet ja käytänteet, joita sitten sovelletaan ryhmissä lasten ikätason ja valmiuksien mukaan.

Yksikkökohtaiset toimenpiteet kiusaamisen ehkäisemiseksi: Haimoon esikoulussa puututaan kaikkeen epäasialliseen käyttäytymiseen heti keskustelemalla. Toiminnassa harjoitellaan päivittäin leikki-, kaveri- ja tunnetaitoja, jotka osaltaan ennaltaehkäisevät kiusaamistilanteita. Osallistumme MiniVerso- ja Vahvuus Varis- koulutukseen.

Kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa – toimintamalli

4.6. toimenpiteet opiskeluhoitosuunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi

Sekä yhteisöllisen, että yksilökohtaisen opiskeluhoillon toteuttamisesta sovitaan aina huoltajien kanssa ja lasta kuullen. Esiopetusyksikkö tiedottaa huoltajille opiskeluhoillon periaatteista ja menettelytavoista toimikauden alkaessa.

Esiopetuksen opiskeluhoitosuunnitelma sisältyy vuosittain laadittavan esiopetuksen toimintasuunnitelmaan, jonka sivistyslautakunta hyväksyy.

5. OSALLISUUS JA YHTEISTYÖ

5.1 Osallisuuden huomioiminen

Haimoon esiopetuksessa huomioidaan esiopetuslasten osallisuus. Viikottain on lastenkokous, jolloin käsitellään yhteistä toimintaa ja joka kokouksen lopuksi kysytään esiopetuslapsilta toiveita koskien toimintaa. Päivittäin havainnoidaan esiopetuslasten toimintaa ja arjen toiminnoissa esiin tulevia toiveita huomioidaan mahdollisuuksien mukaan toiminnassa.

5.2 Huoltajien osallisuuden huomioiminen

Haimoon esiopetuksen huoltajien osallisuutta huomioidaan päivittäisillä keskusteluilla tuonti- ja hakutilanteissa. Esiopetuksen oppilaat saivat esiopetuksen alussa elokuussa 2023 lomakkeen, johon esiopetuslapset yhdessä huoltajiensa kanssa kirjoittivat toiveita erikseen esikoululaisen ja huoltajan näkökulmasta koskien esiopetustoimintaa. Haimoon esikoulun eteisessä on laatikko, johon voi nimettömänä kirjoittaa toiveita tai muuta sellaista koskien esiopetusta.

5.3 Yhteistyö nivelvaiheessa

Esi- ja alkuopetuksen siirtymävaiheen yhteistyö

Esi- ja alkuopetuksen yhteistyö rakentuu lapsesta esiopetusvuoden aikana saatuihin kokemuksiin ja lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman (LEOPS) tai henkilökohtaisen oppimissuunnitelman (HOJKS) tietoihin. Vihdissä lapsen LEOPS ja HOJKS kirjataan Wilmaan.

Tärkein esi- ja alkuopetuksen yhteistyön tavoite on tehdä lapsen oppimisen polku mahdollisimman eheäksi. Varhaiskasvatuksen opettajan tehtävänä on antaa luokanopettajalle kaikki opetuksen järjestämisen kannalta tarvittava tieto lapsesta oppijana ja hänen tuen tarpeistaan. Näin luokanopettaja voi suunnitella omaa opetustyötään saamiensa tietojen pohjalta ja lapsen oppimisen polku muodostuu lapsen tarpeita vastaavaksi. Opinpolkua vahvistaa myös se, että esiopetuksessa hyväksi havaittuja toimintatapoja siirretään kouluun.

Vihdin kunnan sisällä kokoontuu Eskarista Ekalle -yhteistyötiimi, johon osallistuvat erityisopetuksen asiantuntija, varhaiskasvatuksen erityisasiantuntija, koulun erityisopettajat sekä varhaiskasvatuksen erityisopettajat. Tiimi kokoontuu vuosittain syyskuussa tarkastelemaan ja kehittämään prosessia sekä marraskuussa käymään alustavasti läpi tuen oppilaiden alustavat tiedot. Maaliskuussa käydään tiedonsiirrot, joihin osallistuvat koulun erityisopettaja, varhaiskasvatuksen erityisopettaja, varhaiskasvatuksen opettaja sekä mahdollisuuksien mukaan päiväkodin johtaja.

Esiopetuksesta siirrytään oppilaaksiottoalueiden mukaisesti kouluun, ruotsinkielisestä esiopetuksesta siirrytään Vichtis svenska skolaniin. Kevään aikana koulu järjestää yhteistyössä esiopetuksen kanssa tarpeen mukaan koulun henkilöstön tutustumiskäynnit esiopetusryhmiin.

Huhtikuussa alkaa Kuusi askelta kouluun- toimintamalli, jonka osana toukokuussa esioppilaat tutustuvat kouluun ja pidetään vanhempainillat. Esiopetus järjestää vanhempainillan, johon kutsutaan koulun edustaja.

Elo- syyskuussa käydään yksilölliset siirtopalaverit, joihin osallistuvat huoltajat, varhaiskasvatuksen opettaja, luokanopettaja, erityisopettaja ja varhaiskasvatuksen erityisopettaja sekä tarvittaessa kuraattori ja muita asiantuntijoita. Tarvittaessa tietoja voidaan siirtää myös jo keväällä, jos se on mahdollista.

Päiväkodinjohtaja ja rehtori vastaavat siirtymävaiheyhteistyöstä.

Lapsen tutustuminen koulutyöhön

Kouluun tutustumisprosessi on hyvä aloittaa mahdollisimman varhain esiopetusvuoden aikana.

Yhteisiä tapahtumia voidaan järjestää pitkin toimintakautta mahdollisuuksien mukaan. Koulut järjestävät kouluun tutustumispäivän toukokuussa, johon osallistumisesta vastaavat lapsen huoltajat.

Kuusi askelta kouluun

Vihdin esiopetuksessa on käytössä Kuusi askelta kouluun –toimintamalli, joka on kehitetty auttamaan esiopetusikäisten lasten perheiden orientoitumista koululaisen perheen arkeen. Malli on kehitetty ”Yhdessä olemme enemmän” – LAPE Uusimaa -hankkeessa. Tavoitteina on pienen koululaisen ja hänen perheensä tukeminen koulun alkaessa, yhteisöllisyyden vahvistaminen ja koululaistaitojen edistäminen. Kuusi askelta

kouluun -projektin sisällön suunnittelu ja materiaalin kokoaminen alkavat yhteistyössä huoltajien kanssa, henkilöstö suunnittelee tarkemmin teemat ja niihin liittyvät toiminnot kuudelle viikolle. Toiminnan käynnistyessä huoltajien kanssa käydään päivittäisiä keskusteluja, jotka liittyvät kyseisen viikon teemaan. Teemat alkavat tutuista päiväkotia, lapsia ja huoltajia koskettavista aiheista ja etenevät lähemmäs koululaisarkea. Teemat kestävät kerrallaan viikon ajan ja jokainen teema sisältää tehtävän sekä lapselle että huoltajalle. ”Läksy” on väline, jolla lapsi oppii yhdistämään koti- ja kouluarjen toisiinsa ja näin turvallisuuden tunne lisääntyy.

Lisätietoa aiheesta Kuusi askelta kouluun-linkistä:

[Hyvinvoiva lapsi oppii ja kasvaa - varhaiskasvatus, koulu ja oppilaitos hyvinvoinnin tukena](#)

Syyskuussa varhaiskasvatuksen opettaja vierailee mahdollisuuksien mukaan 1.-luokassa katsomassa, miten kouluvuosi on alkanut. Käynnin aikana luokanopettaja ja opettaja käyvät keskustelua siirtymävaiheen asioista ja lasten koulunkäynnin alkutunnelmista.

Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman siirto

Esiopetuksen päättyessä opettaja varmistaa, että esiopetusvuoden aikana huoltajan ja mahdollisesti lapsen kanssa käydyt keskustelut on kirjattu Wilma-järjestelmään. Wilma sulkeutuu esiopetuksen päättyessä, jonka jälkeen lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma on Wilmassa luokanopettajan luettavissa. Rehtori vastaa ensimmäisen luokan opettajan perehdyttämisestä siirtokäytänteisiin. Opetuksen järjestämisen kannalta tarpeellisten tietojen siirtämiseen ei tarvita erillistä lupaa huoltajalta.

Mikäli lapsi siirtyy kouluun muuhun kuntaan, esiopetuksen oppimissuunnitelmasta luovutetaan tulostettu kopio huoltajalle uuteen kouluun vietäväksi. Alkuperäinen dokumentti arkistoidaan.

Pedagogiset asiakirjat ja niihin liittyvät käytänteet

Pedagogisten asiakirjojen laatiminen ja siirto kuvataan esiopetussuunnitelman kappaleessa 5.6 ja 6.3.

5.4 Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa

Esiopetuksessa teemme yhteistyötä Vihdin paikallisten kolmannen sektorin toimijoiden kanssa sekä oman kunnan eri toimialojen kanssa ja vanhempainyhdistys.

6. Turvallisuus / mahdollinen varautuminen poikkeustilanteisiin

Varhaiskasvatusyksiköiden turvallisuus- ja kriisisuunnitelma sekä varautuminen poikkeustilanteisiin löytyy sähköisenä vihti.pelsu.fi/vihti.

Päivämäärä ja päiväkodinjohtajan allekirjoitus

10.10.2023

Piia Viitanen

Haimoo, Vanjärvi, Vihtijärvi

Päiväkodin johtaja

LIITE 1. Kulttuurikasvatussuunnitelma